

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д.ф.н. Мария Грозева-Минкова

за

дисертационния труд на докторант **Павлина Златева-Колева** към катедра „Германистика и скандинавистика“ в СУ „Св. Климент Охридски“ за придобиване на научната и образователна степен „доктор“ в Професионално направление 2.1. Филология. Тема на дисертационния труд: *„Изследване на валентността на названия за мярка и количество въз основа на немски съществителни имена, управляващи предлога **an** (корпусно базиран анализ)“* с научен ръководител доц. д-р Емилия Башева-Монова

Обща характеристика и съдържание на дисертационния труд

Представеният за обсъждане дисертационен труд е в обем на 226 страници и е структуриран в осем части: Увод, Преглед на изследователската литература по темата на дисертацията, Теоретични постановки и модел за изследване, Корпус, Емпирични изследвания на названията за мярка и количество като рекционни съществителни с предлога *an*, Емпирични изследвания на аргументната реализация на избрани названия за мярка и количество, Заключение и Библиография, 5 Приложения и 23 таблици.

Обект на настоящото изследване са съществителни имена, названия за мярка и количество, управляващи предлога *an*. **Целта** е да се направи качествен и количествен анализ на аргументите на посочените валентни съществителни имена и по този начин се подложи на проверка тезата за факултативността на техните аргументи. За изпълнението на тази цел са формулирани 7 изследователски задачи. Проблемът, към който се е ориентирала Павлина Златева, е актуален от гледна точка на лексикографията, машинната обработка на текстови материал, превода и обучението по немски език като чужд.

При работата с езиковия материал са използвани синхронният количествен и качествен анализ, статистическият анализ и елементи на дескриптивния метод, които напълно съответстват на целите и задачите на изследването и позволяват постигането на поставените цели.

Основният очакван резултат от изследването е проверка на аргументната реализация на валентните съществителни за мярка и количество, управляващи предлога *an*, като се взема под внимание и силата на връзката между реktionното съществително име и управлявания от него предлог. Като първа стъпка въз основа на достатъчно представителен корпус са извлечени и анализирани названията за мярка и количество в немския език, след което са определени онези от тях, които управляват предлога *an*. С помощта на математическа формула е определянето на силата на връзката между реktionното съществително име и управлявания от него предлог. Количественият и качествен анализ на аргументната реализация е извършен на базата на представителна група от 12 съществителни имена. Резултатите от подобно изследване ще бъде полезни за компютърната лингвистика, лексикографията, преводаческата практика и чуждезиковото обучение.

Запознатост с анализирания научен проблем, преглед на литературата и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан ясно, изложението е добре структурирано, много логично и предлага интересно изследване на проблем, който обикновено остава встрани от проучванията. Предложеният анализ на литературата протича на два етапа: (1) изследвания в сферата на валентността и по-точно валентността на съществителните имена и (2) теоретична база на изследването. Цитираната литература включва 148 заглавия и показва добрата информираност на Павлина Златева в тази област. Бих искала да обърна внимание на добрата систематизираност на изложението и уменията на докторантката да работи критично с теоретичните източници (ср. напр. 56, 78, 99, 133-134 мн. др.), като обосновава всяка своя следваща стъпка и проверява изводите си чрез примери от ексцерпирания езиков материал. В резултат на проучената литература П. Златева-Колева извежда и прилага в изследването свой теоретичен модел, допълнен с математически формула за изчисляване на

силата на свързаността между реktionното съществително име и управлявания от него предлог.

Събиране и анализиране на емпиричните данни

Специално следва да се отбележи фактът, че изследването се опира на най-представителния електронен езиков корпус на немския език – DeReKo. Извлечените в резултат на обработката съществителни имена за мярка и количество, управляващи предлога *an*, са представени в таблица 6. За квантитативния и квалитативен анализ са избрани 12 съществителни, представени в по 200 примера, като при необходимост са ексцерпирани допълнителни примери от течението на вестниците за 2012 г. Докторантката е извършила огромна работа при обработката на езиковия материал и показва добри умения при работа с него.

Критични бележки и препоръки

Павлина Златева се е съобразила с повечето отправени ѝ препоръки по време на предзащитата. Все пак ще отбележа, че са пропуснати важни изследвания в областта на валентността като тези на Ю. Апресян и Е. Курилович. Не са коментирани и българските изследвания върху валентността (М. Попова, Ст. Сарлов, Любенова и др.). Тяхното включване би популяризирирало българския принос в тази област.

Недоизяснен за мен остава въпросът за ограничаване на субективността при разграничаването между силна и слаба селекция на аргументите. П. Златева-Колева приема тезата на Цифонун и др. (1977), без обаче да посочва съществуват ли възможности за ограничаването на субективния елемент при това разграничаване.

Приноси на дисертационния труд

Изследването насочва вниманието към един относително слабо разработен проблем и дава принос към изясняването на валентността на съществителни имена. Павлина Златева е посочила в авторската справка 8 приноса, които могат да бъдат допълнени и разширени. По мое мнение някои от тях следва да се преработят, като това се отнася най-вече до т. 3 и т. 5, които са описателни и е по-добре да намерят място в при резултатите от изследването.

Като приносен следва да бъде посочен допълнения модел за изследване на валентността на същ. имена, който може да бъде полезен в други разработки. Своего място трябва да намерят и резултатите при анализа на някои от съществителни имена, които следва да бъдат отбелязани в лексикографските справочници. Същото се отнася и до определянето на условията за изпускане на аргументите и случаите на заменяемост на предлозите, което е важно за чуждоезиковото обучение и превода.

Обобщените в заключителната част изводи от изследването ясно и прегледно представят получените резултати и кореспондират с посочените в началото на работата задачи.

Значимостта на изследването на лексикографията и превода ми дават основание да препоръчам издаването му, за да бъде полезно както за съставители на речници, така и за авторите на учебници и учебни помагала.

Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен прецизно и отразява много точно както структурата на дисертационния труд, така и постигнатите резултати. Това е особено важно, тъй като дисертационният труд е написан на немски език.

Оценка на публикациите на докторанта

По темата на дисертацията са посочени шест публикации в научни сборници, издадени в Германия, СУ и НБУ, както и в сп. „Съпоставително езикознание“. Статиите разглеждат различни аспекти на валентността на съществителните имена, разработени са задълбочено и предлагат прецизен анализ. Те свидетелстват за трайния интерес на докторантката към изследваната проблематика.

Заклучение

Дисертационният труд на Павлина Златева-Колева показва задълбочена теоретична и практическа подготовка на авторката в областта на темата на дисертацията. Работата е базирана на достатъчно представителен корпус. Поставените в уводната част основни цели са успешно постигнати. Анализът във всички части на дисертацията е илюстриран богато с примери. Приносите, които са посочени в заключителната част на работата, са реални и могат да

намерят приложения в лексикографската практика, машинната обработка на текстове и обучението по немски език.

Като имам показаните от авторката на този труд задълбоченото познаване на теоретичната литература в областта валентността и умениято ѝ да работи прецизно с езиков материал, предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на докторантка на самостоятелна подготовка **Павлина Златева-Колева образователната и научна степен „доктор“ в научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология.**

Мария Грозева